

B. Προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου

Ερώτηση 1: Να επισημάνεις τα ιδιωματικά στοιχεία στα παρακάτω δείγματα γεωγραφικών ποικιλιών και μετά να αποδώσεις το τελευταίο κείμενο στην Κοινή Νεοελληνική.

Απάντηση:

Πρώτο κείμενο:	εροβόλησε, τσιαμπά, στράτα, σταυρώνε (=συναντούσε), καλημερνούσε
Δεύτερο κείμενο:	βοήθα μου, πόδα, σάλευκε, σείε
Τρίτο κείμενο:	κιρό, γινηθήκαν, διδυμάρκα, στ'ς, μέρις, Μοίρις, γράψ'ν, πιδιά, αποκοιμηθεί, άκσι, λεν, ου, θα ζήσι, πουλλά, άλλους, θα πιθάνι, πού 'νι, φουτιά, δεν πρέπι, , να ζήσ'ν, κια, έκανι, κοιμάτι, μότι, σκώθκαν, σκώνιτι, παίρι κι σβήνι, βάνι, στου σιντούκι, τ'ς, χουράφι, ανακτώνι, η γυναίκα τ' , γλέπι, ρίχνι, καίουντι, σά γύρσι, τουν πιάνι, θιρμασιά, πιθαίνι, πιθάνι, κατ', τάκανις, ιδώ, ζουή μ', έπριπι, καψ'ς, δε φταίγς, ισύ, φταίου ιγώ, π' αστόχσα, σι, αδιρψός, έμαθι, τρέχι, βρίσκι, ζουντανέψ'ν, γύρ'σαν, πλάτις, ήρθι, γίν' καν,

Απόδοση του τελευταίου κειμένου στην Κοινή Νεοελληνική:

(Από το βιβλίο του Κ. Καραπατάκη «Η μάνα και το παιδί στα παλαιότερα χρόνια»)

«Μια φορά και έναν καιρό γεννήθηκαν δυο παιδιά δίδυμα. Στις τρεις μέρες, που πήγαν οι Μοίρες να γράψουν τα παιδιά, η μάνα δεν είχε αποκοιμηθεί ακόμα και άκουσε τις Μοίρες να λένε:

- Ο ένας θα ζήσει χρόνια πολλά και καλά. Ο άλλος θα πεθάνει, όταν καούν αυτά τα δαυλιά που είναι στη φωτιά, γιατί δεν πρέπει να ζήσουν και τα δυο.

Η μάνα που έκανε πως κοιμάται, μόλις σηκώθηκαν κι έφυγαν οι Μοίρες, σηκώνεται, παίρνει και σβήνει τα δαυλιά και τα βάζει μέσα στο σεντούκι.

Μια μέρα, που ο άντρας της ήταν στο χωράφι, ανακατεύει η γυναίκα του το σεντούκι και βλέπει τα δαυλιά. Παίρνει και τα ρίχνει στη φωτιά και καίγονται. Το βράδυ, όταν γύρισε ο άντρας της από το χωράφι, τον πιάνει ένας υψηλός πυρετός και πεθαίνει. Πριν να πεθάνει λέει στη γυναίκα του:

- Μέσα στο σεντούκι ήταν κάτι δαυλιά, τι τα 'κανες;
- Τα έκαψα, λέει αυτή.
- Ε, ως εδώ ήταν η ζωή μου· δεν έπρεπε να τα κάψεις. Αλλά δε φταις εσύ. Φταίω εγώ που ξέχασα να σου πω.

Ο αδελφός του, μόλις έμαθε ότι πέθανε ο αδελφός του απ' τα δαυλιά, τρέχει, βρίσκει τις Μοίρες, τις παρακαλεί να ζωντανέψουν τον αδελφό του, μα τίποτα. Οι Μοίρες γύρισαν τις πλάτες κι έφυγαν. Όταν ήρθε ο καιρός και πέθανε κι αυτός, τα δυο αδέρφια έγιναν άστρα και τώρα είναι στον ουρανό.»

Έξυπνα και Εύκολα!

Ερώτηση 2: Στα κείμενα που ακολουθούν να εντοπίσεις τις κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες που μπορούν να συσχετιστούν με την ηλικία, το φύλο, το επάγγελμα και την ιδεολογία. Να τακμηριώσεις πώς έκανες το διαχωρισμό με βάση στοιχεία - χαρακτηριστικά των κειμένων.

Απάντηση:

Πρώτο κείμενο:

Το πρώτο κείμενο αποτελεί απόσπασμα από τον τύπο και αφορά την οικονομία και συγκεκριμένα το χρηματιστήριο, καθώς υπάρχει το ειδικό λεξιλόγιο «δείκτης χρηματιστηρίου», «αγορά», «επενδυτών», «κερδών» που σχετίζεται με το χρηματιστήριο. Απευθύνεται σε ενήλικες και περισσότερο στο ανδρικό φύλο, γιατί συνήθως εκείνοι ασχολούνται με επενδύσεις και χρηματιστήριο. Η επαγγελματική κατηγορία που αφορά το άρθρο αυτό είναι οι επενδυτές.

Δεύτερο κείμενο:

Το δεύτερο κείμενο αποτελεί απόσπασμα από την Οδύσσεια του Ομήρου. Από το χωρίο αυτό καταλαβαίνουμε ότι ο ομιλητής είναι άντρας (πιθανότατα ο Τηλέμαχος) και απευθύνεται σε μια γυναίκα (την Πηνελόπη). Συμπεραίνουμε ότι ο άντρας ήταν ανώτερος κοινωνικά από τη γυναίκα «Γιατί είμαι αφέντης μέσ' στο σπίτι μου» στην ομηρική κοινωνία, ενώ η γυναίκα ασχολούταν με οικιακές δουλειές «Μα γύρνα απάνω σπίτι σου και γνοιάσου τις δουλειές σου, τον αργαλειό, τη ρόκα σου».

Τρίτο κείμενο:

Το τρίτο κείμενο έχει κοινωνιολογικό και πολιτικό περιεχόμενο και αυτό διαφαίνεται από λέξεις όπως, «εργατική τάξη», «αστικές σχέσεις», «φεουδαρχικό καθεστώς», «παραγωγικές σχέσεις», «λαϊκές μάζες», «έγγεια ιδιοκτησία», «προλεταριάτο» κ.ά. Ο συντάκτης του κειμένου, φαίνεται ότι υποστηρίζει την εργατική τάξη, τον απλό λαό, γιατί αναφέρει «...πως η αστική τάξη δεν κατόρθωσε να νικήσει τη μεγάλη έγγεια ιδιοκτησία, παρά μόνον όταν μπόρεσε να εντάξει το προλεταριάτο στην πολιτική της μάχη, για να το πετσοκόψει στη συνέχεια».

Τέταρτο κείμενο:

Το τέταρτο κείμενο είναι κοινωνικού περιεχομένου και αναφέρεται συγκεκριμένα στη σχέση ανάμεσα στη μαμά και το παιδί. Αποτελεί απόσπασμα από λογοτεχνικό βιβλίο και ο ομιλητής είναι ένα μικρό κορίτσι που εκφράζει τις σκέψεις της «δεν πρέπει να πηγαίνω μόνη μου». Πιστεύει ότι η μαμά της μπορεί να την προστατέψει από κάθε κακό και μιλάει με θαυμασμό και αγάπη για εκείνη «Η πιο γλυκιά λέξη του κόσμου είναι «μαμά»! Η πιο όμορφη μαμά του κόσμου είναι η δική μου!». Δηλώνει τη μοναδική σχέση που υπάρχει μεταξύ τους με τη φράση «Δεν μπορώ να κάνω χωρίς τη μαμά, κι η μαμά δεν μπορεί να κάνει χωρίς εμένα».

Έξυπνα και Εύκολα!